

Telemarksforskning presenterte nylig sine scenarier av hvordan Opplandssamfunnet kommer til å se ut i fremtiden.

Hvordan lykkes i Oppland?

KRONIKK

Av
Roger Lian,
direktør,
Østlandsforskning

Et sentralt budskap er at Opplands fremtid vil sterkt påvirkes av nasjonale utviklingstrender som innvandring, den generelle arbeidsplassveksten, fruktbarheten, hvilke bransjer og sektorer som vil vokse, samt sentraliserende flyttemønstre. Samtidig understrekes det at Opplands fremtid er sterkt avhengig av hvordan vi som samfunn evner å utvikle attraktivitet for næringslivet, for bosetting og for besøkende (turisme).

For å være attraktiv må vi lykkes med å utvikle særtrekk og konkurransefortrinn som tiltrekker produktive mennesker, investorer og kapital. Vi er også avhengig av tett samarbeid med utdannings- og forskningsmiljøer som bidrar til kompetanseheving og innovasjon. Vårt materielle og intellektuelle ressursgrunnlag er gitt gjennom vår historie, men vår evne til å ta dette i bruk på beste måte er helt avhengig av entreprenører.

En ide som gir verdi

En entreprenør blir ofte beskrevet synonymt med «gründer»; en person som driver fram ny virksomhet eller skaper innovasjon. Men dette må ikke begrenses til bedriftsetableringer alene. Entreprenører er vel så viktige i eksisterende virksomheter; enten det gjelder privat eller offentlig sektor.

En innovasjon er en ny idé som kommer til praktisk anvendelse og gir en verdi. Innovasjonen skjer ofte med utgangspunkt i tekniske løsninger og gjennom å finne allierte og etablere samarbeid i situasjoner hvor andre kan være skeptiske eller også aktive motstandere av forandring.

Entreprenørenes funksjon er ofte å drive fram kvalitative forandringer i økonomisk virksomhet, det vil si å sørge for at etablerte arbeidsmåter og tenkemåter forandres. Entreprenørene må kunne få til forandring også der dette strider mot etablerte normer. En entreprenør kjennetegnes derfor ofte av et sett med egenskaper eller kompetanser. Typiske kompetanser er handlekraft, risikovilje, kreativitet og det å bli kjent med egne talenter.

Utdanning i entreprenørskap

Norge scorer lavt på en del internasjonale målinger når det kommer til innovasjon og entreprenørskap. Ifølge NHO Abelas omstillingsbarometer (2016) kommer Norge dårlig ut sammenliknet med andre OECD-land når det gjelder faktisk entreprenørskapsaktivitet i befolkningen. Dersom en skal stimulere til nyskaping, fastslår NHO at en

UTVIKLING: «En innovasjon er en ny idé som kommer til praktisk anvendelse og gir en verdi.»

Foto: Arnfinn Skinlo

må satse mer på opplæring og utdanning innen entreprenørskap.

EUs «Regional Innovation Scoreboard» (RIS) gir en oversikt over det regionale mønsteret for innovasjonsaktivitet i Europa, og beskriver at Innlandet er «moderate innovatører», der regioner som Oslo og Akershus, Trøndelag og Vestlandet til sammenlikning scorer langt bedre enn oss. Den komponenten som gir sterkest kontrast mellom regionene i Norge, er forskning i næringslivet, hvor Innlandet og Nord-Norge ligger på bunn. Tatt i betraktning at Norge har regioner med høy innovasjonsaktivitet, viser RIS at vi likevel ligger et godt stykke bak de mest innovative regionene i Europa med tyngdepunkt i Tyskland og Sveits, samt regioner i Frankrike, Nederland, England og Irland. I tillegg har både Danmark, Sverige og Finland regioner som er innovasjonsledere.

Kreativitet og samarbeid

Dette er noe av bakteppet for at Stortinget i fjor høst vedtok at innovasjons- og entreprenørskapskompetanse skal vektlegges og inkluderes i den nasjonale utdanningsreformen for grunnskole og videregående opplæring som ble iverksatt i år («Fornyelse av Kunnskapsløftet»). I skolen defineres entreprenørskap på ulike måter. En definisjon er at elevene skal lære å etablere og drive en virksomhet, for eksempel gjennom arbeid med en elevbedrift. Andre definisjoner vektlegger entreprenørskap både som en kompetanse elevene skal utvikle, og som en metode og arbeidsmåte.

Målene med entreprenørskapsopplæring er å bidra til å utvikle kreativitet og samarbeid, styrke elevenes læring, selvtillit og motivasjon og bidra til at flere unge starter egne bedrifter. Entreprenørskap som arbeidsmåte i skolen vektlegger elevenes initiativer, problembasert læring, praktisk arbeid og samarbeid med lokalsamfunnet. Slike arbeidsmåter kan bidra til en variert og praktisk undervisning og til elevers motivasjon for å lære. Entreprenørskap kan også sees på som en læringsstrategi som bidrar til å gjøre opplæringen mer praksisrettet og virkelighetsnær.

Ha tro på ideene

Entreprenørskap muliggjør større grad av tilpasset opplæring ved at varierte læringsarenaer og ulike læringsstrategier som stimulerer til entreprenørielle kompetanser utvikler seg hos eleven. Eksempler på entreprenørielle kompetanser er som allerede nevnt handlekraft, risikovilje, kreativitet og det å bli kjent med egne talenter. Entreprenørielle kompetanser handler om evne til å mestre livet. Å ha tro på seg selv og sine egne ideer er avgjørende for å håndtere et langt liv med store omstillinger både privat og profesjonelt.

I Europeisk utdanningskontekst er kreativitet og innovasjon sentrale kompetanser som omtales i «21st Century Skills». Kompetansene knyttes til entreprenørskap og det å kunne omsette en idé til handling. De knyttes også til læringsorienterte metoder for idéutvikling og risikovurdering. Selv om det nasjonalt synes å være stor interesse for entreprenørskap både som arbeids-

metode og som kompetanse, er det samtidig begrenset kunnskap om hvordan, og om dette arbeidet bidrar til å gi elevene god kompetanse i kreativitet og innovasjon.

Så må vi i Oppland spørre oss om en satsing på innovasjons- og entreprenørskapskompetanse gjennom den nasjonale utdanningsreformen styrker vår regions konkurransefortrinn? Det hjelper jo fint lite å bli en mer attraktiv region for produktive mennesker, investorer og kapital dersom vi kun gjør som alle andre rundt oss? Med andre ord må vi kompensere for de ulempene vi har, og legge en ekstra innsats for å motvirke de nasjonale utviklingstrendene.

Prioritert kompetanseområde

I utkast til Regional plan for kompetanse i Oppland som skal vedtas våren 2018, foreslås entreprenørskap som et prioritert kompetanseområde. Dersom Oppland skal lykkes med å kompensere for de negative utviklingstrendene som også Telemarksforskning viser til gjennom sine scenarier, må en også innen utdanningsfeltet utvikle en skole som selv er i stand til å fornye og endre sin utdanningspraksis. En oppskrift for å få dette til er å samarbeide tett med relevante forskningsmiljøer slik at en bygger pedagogisk praksis gjennom samarbeid og nettverk, samt på systematisk læring og kunnskapsutvikling.

Dette er bakgrunnen for at Østlandsforskning sammen med Høgskolen i Innlandet har tatt initiativ til utviklingen av Senter for entreprenørskap i grunnopplæringen (SEG). Østlandsforskning har de

siste ti årene vært det sentrale nasjonale forskningsmiljøet innen entreprenørskap i grunnskole og videregående opplæring, og gjennom SEG ønsker vi å forplikte oss til et langsiktig samarbeid for kunnskapsbasert skoleutvikling sammen med lokalsamfunnene i Oppland.

Skolen og forskningen

Samarbeidet har til hensikt å styrke elevenes læringsutbytte innen entreprenørskap, utvikle en tydeligere forståelse av hva entreprenørskapskompetanse i skolen er, samt å styrke den enkeltes skoles evne og forutsetninger til å utdanne elever etter samfunnets kompetansebehov.

I forarbeidet til den nylig iverksatte utdanningsreformen («Fornyelse av Kunnskapsløftet») vektlegges betydningen av at den offentlige skolen må utvikles i tett samvirke med forskningsfronten. Skolesektoren i Oppland har en mulighet til å realisere dette innen entreprenørskapsfeltet gjennom et samarbeid med Senter for entreprenørskap i grunnopplæringen.

Vi ligger bak de mest innovative regionene i Europa